

att gå upp till Kronprinsen och anmäla Dig som Svensk undersåte. – Skulle icke detsamma kunna ske nu och under långt gynnsammare auspicijer? – Och kunde Du icke stå kvar som Rector i Kuopio, fastän Du gör en resa till Stockholm och talar några ord med Sveriges Kronprins? Först under den 9 Maj står Philos(ophiæ) Practicæ Professionen anmäld som ledig i Lund. – Denna ledighet kunde Du icke veta utaf i höstas, när Du förklarade Dig färdig att gå upp till Kronprinsen. – När jag nu skrifver till Arwidsson, kan Du väl tänka, det jag icke lossas om att *veta* något om din benägenhet att lemna Finnland, utan gör det på eget bevåg, under förutsättning, att det icke skulle vara någon omöjlighet att förmå Dig till antagande af den lediga platsen, helst jag genom ditt sednaste bref visste, att Du i början af Juni ämnade resa upp till Kuopio och väl således gått miste om antagliga villkor för ditt kvarstadnande vid universitetet. – Utom andra, som här skulle taga emot Dig med öppna armar, är Bergfalk en. – Det är möjligt, att han har några canaler till Kronprinsen. Får Du icke bref från mig med nästa post, så har Du att vänta ett från Arwidsson. – Nu måste jag sluta. Alla helsa hjertligen, gumma, syster och barnen; de veta, att jag skrifver, men icke, hvarom; få icke heller veta något, på det, i fall Du ett tu tre skulle vara här, detta måste få bli för dem en surprise.

Din Vän
Zacharias Hæggeström

P. S. 19/5 43 kl. I e. m. I ögonblicket ingick från Arwidsson följande korta svar på min epistel: »Jag har en god canal, som jag tror skall vara dugtig; och flera kan jag få. – Men l:o loco måste man veta, om vännen Snellman vill komma. Bed honom gifva hufvudstupa svar, så att vi kunna sätta oss i rörelse!» – Den 23, sist 24, har Du detta. Får nu se, om vi kunna få svar från Dig till den 27 eller 31, våra Finska postdagar härstädes! –

65 J. V. SNELLMAN – C. A. HAGBERG 22.V 1843
Lunds Universitetsbibliotek

Helsingfors d. 22. Maj 1843.

Ärade Broder!

Din vänskap, hoppas jag, ursäktar min påhelsning, så af egennyttan framkallad den än är. Du känner mig också nog för att icke betvifla min försäkran, att umgänget med Dig i hvarje fall och äfven utan särskild anledning är mig kärt och angenämt, ehuru, såsom Du säkert sjelf ofta erfarit, man icke alltid kommer sig till, hvad man helst kunde önska, utan vanligen uti sina förhållanden i det enskilda låter dagen och stunden råda. Så går det åtminstone mig. I stället för fem besök, dem jag borde och gerna ville aflägga, gör jag tio, på hvilka jag förut aldrig tänkt, blott emedan någon omsorgsfull medbroder leder mig till de sednare, ingen händelsevis till de förra. Så kommer man småningom till dagdrifvarens vanor, att tänka för år, men låta tillfället styra dagarne; och att året består af 365 sådana tillfälligheter, det märker man först vid dess slut.

Du erinrar Dig säkert, att jag under vårt sammanträffande i

Köpenhamn (Sept(ember) 1841) hade glädjen af Dig förtroendefullt uppmuntras att söka en profession i Lund. Då för tiden ville jag icke tänka på att öfvergifva fäderneslandet, och med tacksamhet för Din välvilja afböjde jag förslaget utan betänkande. Nu har jag af skäl, om hvilken nedanföre, sett mig tvungen att ändra tänkesätt. Och då jag nyligen i Biet såg Professionen i Praktiska Filosofien anslagen ledig, erinrades jag om Ditt förslag och beslöt efter något betänkande att åtminstone göra en förfrågan i saken. Är nu förhållandet sådant, att ingen antaglig sökande finnes på stället, och Du, jemte en eller annan Akademiker till Dig, anser mig verkligen vara af den art, att jag kan med heder fylla platsen och vara Universitetet till nytta, så beder jag Dig vänskapligen med första hafva godheten underrätta mig derom, samt om hvad jag i slikt fall kan hafva att hoppas. Inom nu intimerade ansökningstid blir det mig omöjligt att hinna anmäla mig, emedan jag väl dessförinnan bör vara Svensk undersåte. Detta sednare steg kan jag åter ännu icke taga, utan att hafva någon säker utsigt att komma i fråga. Ett direkt löfte af H(ans) K(ungliga) H(ög)h(ets) Universitetets Kansler vore väl för mycket begärtdt; men ett sådant genom tredje man, utverkadt af några Universitetslärare, d. ä. i deras namn, låte väl tänka sig. Utan ett sådant blir det åtminstone mig omöjligt att göra någon flyttning ifrån den tjänst jag nu innehar.

Blif nu icke förskräckt öfver den sjelfförtröstan allt detta kunde synas ådagalägga. Jag känner 1:o ingen yngre man i vetenskapen uti Lund – med undantag dock af en Bring J(unio)r (tror jag), af hvilken jag såg en uppsats i »Studier, K(ritiker) o. Notiser»: öfver Spekulationens förhållande till Religionsläran eller nå(ig)ot dyl(ikt) – vittnande om en utmärkt insigt och klarhet. 2:o känner jag icke, om någon sökande finnes, hvilken han är, eller huru gerna han mottages. I sednaste hänseende har jag väl också, hvad mig sjelf beträffar, endast Dina af gammal välvilja dikterade ord att rätta mig efter. Men under dessa omständigheter kan jag väl utan någons förnärmande förutsätta, att jag möjligen kunde vara välkommen. Det lilla jag skrifvit anser jag af allt hjerta för Försök; men förtröstar i sten, att detta ringa ger hopp om bättre framtid, i thy att hvarje nytt försök åtminstone varit ett litet framsteg,¹ och jag dertill kan försäkra om ihärdig vilja och fortfarande arbetsstyrka. Men härmed nog. I saken hoppas jag Du icke ser mera pretention, än den på en professorslön med åtföljande embete.

/N. B. Från att i vanlig ordning speciminera, vill jag icke undandra mig. Ett löfte på förhand kunde ju vara vilkorligt, så att jag för specimen åtminstone borde få samma videtu(r) som min medsökande, då jag kunde hoppas på förut egande små meriter. – Ny ansökningstid k(an) ju alltid utsättas, så snart icke trenne sökande finnas?//

En sak torde jag svårt hafva i fatet för mig – mina utlåtanden om Filosofien i Sverige. Skulle jag för hvad jag anfört icke sjelf hafva några skäl, så kunde jag sanningsenligt säga, att jag har det ur Din och andra Svenskars mund. Du är naturligtvis sjelf »betheiligt» i hvad jag sagt, om det anses gälla alla landets filosofer ex professo, men jag tänkte naturligtvis blott på de egentlige(n) filosofiska arbeten jag sett till 1840. Det värsta jag nu om dessa sagt, är det onda, att de hålla sig på Schellingianismens ståndpunkt. Nu då man i Sverige synes anse den »ismen» vara återuppstånden, så borde detta vara ett loford. Men

¹ Detta hopp har jag äfven om mitt yngsta barn »Läran om Staten» i visst hänseende. Det är Gudnäs det enda, som slår in i praktiken – om icke Fyra Giftermål stumpvis äfven får räknas hit.

äfvén såsom tadel, brukadt af en Hegelian, synes det tillhöra de förlätliga synderna. Emellertid har jag icke utan en leende förvåning erfarit, huru mycken förtret det lilla gjort – dock då Sv«enska» Biet af samma anledning förklarade mig för en »skurk», log jag icke, men tillräknade det icke heller Svenskarne.

Mindre fruktar jag för mitt uppträdande i Straussiska striden. Skulle icke så mången låta sig leda af andras försäkringar, så vet jag ej att någon deraf bordt föras till onda tankar. Men som det är, kallar man mig kanske för Straussian. De män, om hvilkas omdöme nu är fråga, bero ju icke af skriket. Detta har nu åter med anledning af »Läran om Staten» varit hvarjehanda. Du inser sjelf bäst, om Du råkat läsa skriften, huru litet skäl till detta skrik finnes. Ingen städes har jag i dessa ämnen yrkat andra och stridiga åsigter. Man skriker i A«fton» Bl«adet» öfver min antilberalism, emedan jag erkännt (med hvarje tänkande) förnuft i historien. Man anför mig på andra sidan som vittne, ehuru jag yrkar en liberalism i politiskt hänseende, hvilken ingen annan stat i Europa realiserat än Norrige. Så går det alltid till, då man söker skrifva så, att den litterära populacen kan få någon nys om saken. Det får man bereda sig på. Dock måste jag säga det. I lärde H«er«ar hafven gifvit Tidnings skrivarne för långa tömmar! Uti ett land som Sverige, måste de kunna hållas på mattan, åtminstone i litterära kritiken. Kommer jag en gång i tillfälle, skall det gifva mig hjertans fröjd att härpå arbeta.

Och förr eller sednare får jag säkert detta tillfälle. Jag har nu nödgats mottaga en Scholæ-Rectors beställning. Men dermed orkar jag icke länge. Ty det blir för svårt att bortkasta ett så långt stycke af lifvet, som det jag redan lefvat (37 år in summa). Vid Universitetet finnes ingen ledighet på fem år; och då har jag att slåss med en femton års gammal Adjunkt. Dessutom är man efter femårig hvila vid min ålder oduglig. Man har här bjudit mig ett privat stipendium på 800 D«aler» R«iks»G«älds»S«edla»r. Detta har jag afslagit, emedan det ges af en enskild man och drages från sin rätta bestämmelse. Fautorer utom Universitetet hafva hos Kansler och Generalguvernör utverkat löften om det bästa N. B. så snart Consist«orium» Acad«emicum» skulle inkomma med förslag i saken. Men detta blir trolige«n aldrig af. (Frågan gällde en Extra Profession med *3 000* R«iksdaler»s lön.) I tre månaders tid hafva redan åtskilliga yngre ledamöter mig till fromma använt all flit. Prof. Nordström har slutligen inlemnadt skriftliga påståenden till Rektors embetet. Men allt strandar mot den förbittring, jag för detta väckt hos de gamla herrarne. Eller rättare: De sjelfva hafva en gång förlupit sig i sin ifver – då de 1838 sökte skilja mig från tjensten, men Hof«Rätten» kasserade deras dom – och det lilla, jag sedan dess kommit framåt, har blott laggt lök på laxen. Då hade han »aktiänn»; sedan »permissiänn», »huru skall han nu få rekommendatiänn»? – sade nylige«n en man på stället, som fordomsdags gaf mig förslag på Sibirien. – In summa: jag anser mig redan hafva gjort nog, för att inom fäderneslandet få fortsätta den bana, jag engång beträdt och ännu med kärlek omfattar. Min ålder ger mig icke tid att vänta längre. Jag måste derföre tänka: »verlden är stor» – och handla derefter. För ett år minst har jag likväl varit sinnad att dröja i Finland, dels i ans«eende» till ækonomiska förhinder, dels för att arbeta undan åtskilligt förberedande. Sverige är mig kärt. Mina barndomsminnen äro fästade vid dess jord och dess språk. Men gerna vill jag också för några år längre bort. Så bekänner jag, att jag kanske blefve en orolig gäst äfvén i Lund. Men jag skulle väl dock trivas tre à fyra år. Finge

jag sist dö i Stockholm, så vet jag ej, hur jag kunde önska det bättre.

Nu har jag, min kära Bror! nog länge tröttat Dig med mina angelägenheten. Men jag har velat vara fullt uppriktig, då jag nu i dem vänder mig till Din vänskap. Jag behöfver väl ej bedja Dig tills vidare hålla mina framtidsplaner hemliga. Få skulle finna glädje, i hvad som gläder mig, och ingen hafva förtroende till att min glädje kunde båta andra. Sjelf har jag i mångfaldigt elände pröfvat, hvad en fast vilja förmår, och är derföre icke tveksam.

10 Ännu ber jag: låt det icke bekomma Din för mig välkända humanitet, om Du af omständigheterna föranlåtes att helt rundt afskära underhandlingen. Jag har i denna sak icke fattat några förhoppningar, och det går således lätt att vända hågen dädan. Jag väntar dock otåligt ett svar och hoppas Du dertill bifogar något om Dina litterära sträfvanen för tiden samt om Opinionens förhållande till vännen Afzelius. Han har glädt mig med ett bref; men af hans »oroväckande» skrifter har jag ej sett något.

Högaktning och vänskap!

Joh. Vilh. Snellman.

20

66 MED NYVEXT KRAFT DEN UNGE FLYGER UT HUB, JVS handskriftssamling

Med nyvext kraft den unge flyger ut
En verld är trång för drömmarns djerfva sinne
Hans hopp är, att vid ljusa banans slut
30 Än lemna kvar åt efterverldens minne
Sitt namn, sitt mod, det ädla, som han gjort, –
I kamp för mensklighet, för ljusets seger
Förtröstan flyr. Väl nu han trösten eger,
Att målet varit, hvad det vara bort!

Och svikna hjertats åtrå sällhet är,
Det svagas! Snart till nya pligter manar
Ett stilla lif, med lugnade begär,
Der blicken ej till fjerran rymder spanar.
40 Vid qvinnans sida snart för eget hem
I trägen omsorg mannen lugnad sträfvar,
Hans sinne ej de högre pligter jäfvar
Men vid smärres helgd han pröfvar dem.

Och styrkan tynar, målet fjerran står,
Åt nya slägten måste värfvet lemnas.
För sviket hopp har hjertat knappt en tår,
Men gläds, att utaf kärlek banan jemnas;
Och efterverldens minne dunstar bort
50 För vänners bifall under mödans dagar
Och blott för deras vänskap än man klagar
Att lifvets / och dess lycka är så / så kort. /

De vexlingar, min penna flyktigt teknat,
Jag genomlevvat deras bästa del bland Er,
Bland Er, och mångt ungdomshopp förbleknat,